

MyPeda

Luokan työrauhan tukeminen

Vesa Närhi

26. 10. -23

Käyttäytymisodotukset ja toimintaohjeet

Kunnioitus

- tule sovittuun aikaan tapaamisiin

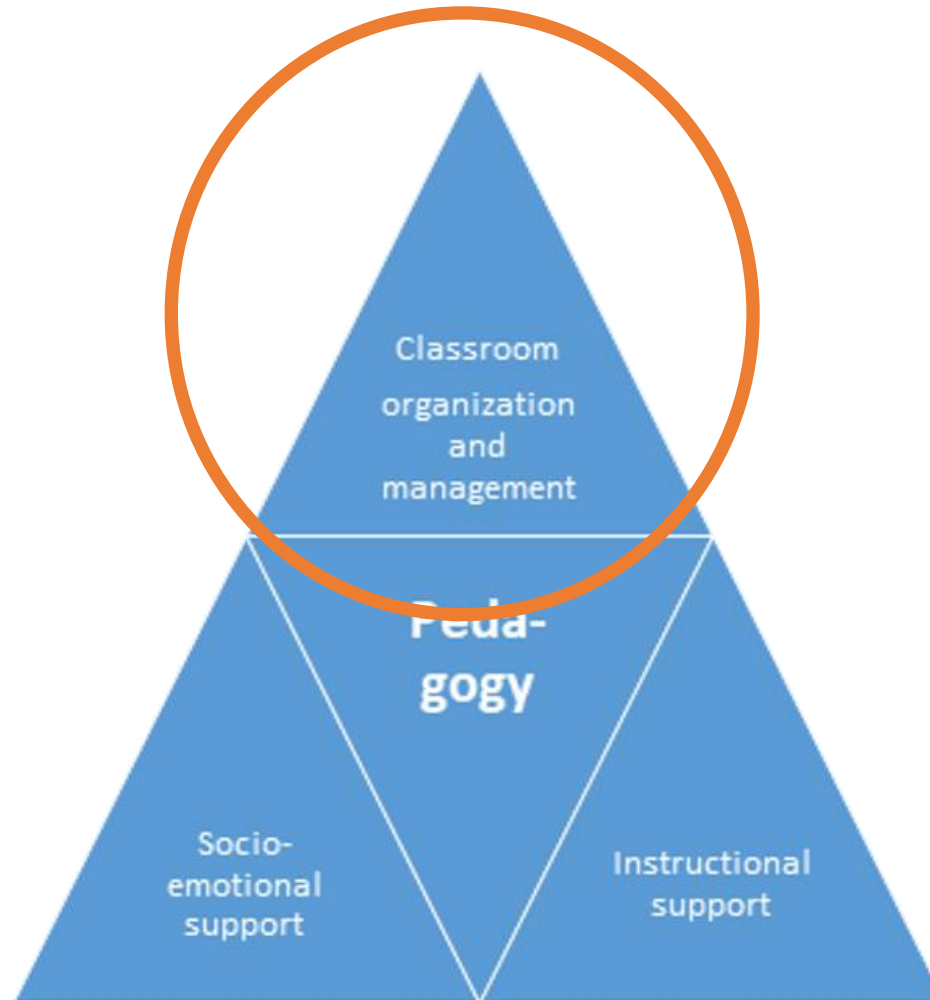
Vastuullisuus

- pyydä puheenvuoro käsimerkillä
- osallistu aktiivisesti työskentelyyn

Oppijuus

- kuuntele aktiivisesti
- tee muistiinpanoja
- pyydä selvennystä, jos et ymmärrä

MyPedan käsitteellinen perusta

Työrauha luokassa – mitä se on?

- erilaisia määritelmiä
- myös kokemukset samanlaisesta tilanteesta vaihtelevat yksilöittäin
- meillä ollut viitekehyksenä Levinin ja Nolanin lähtökohta – luokassa on hyvä työrauha, kun
 - oppilaat keskittyvät omaan oppimiseensa
 - oppilaat antavat toisilleen mahdollisuuden oppimiseen
 - oppimistilanne on psyykkisesti ja fyysisesti turvallinen
 - oppilaat huolehtivat luokkaympäristöstä ja välineistä

Työrauha - mitkä toimintatavat ovat tehokkaita?

- tätä on tutkittu paljon – tietoa on
- toimintatavat, joiden vaikuttavuudesta on näyttöä, perustuvat käyttäytymispsykologiseen teoriaan
- huomio käyttäytymiseen vaikuttavissa tilannetekijöissä
 - edeltävät tekijät – käyttäytyminen – seuraavat tekijät
 - **A**ntecedents – **B**ehavior – **C**onsequences
- nämä ovat tekijöitä, joihin luokkatilanteissa voidaan vaikuttaa
- eikä tietenkään tarkoita, etteikö muilla (koulun ja luokkatilanteen ulkopuolisilla) tekijöillä olisi vaikutusta työrauhaan – niihin on vaan hankalampi vaikuttaa. Ja välittömät tekijät vaikuttavat niistä riippumatta!

Työrauhan tukemisen lähtökohdat

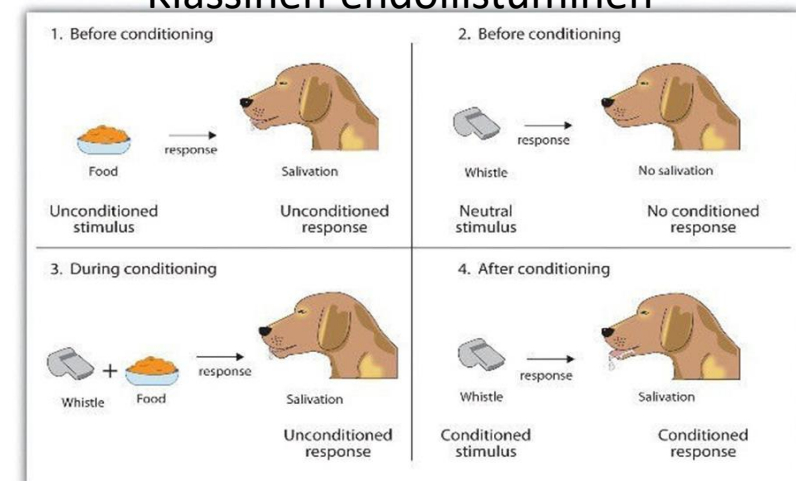
- **aikuiset luovat tilanteet** sellaisiksi, jotka
 - vahvemmin ohjaavat lapsia toivottuun käyttäytymiseen ja
 - antavat lapsille tehokkaampaa palautetta siitä, miten he ovat käyttäytymisessään onnistuneet
- vastaavasti, **aikuisten mietintä** tukitoimien lähtökohtana
 - ”**Miten me** vahvemmin **ohjaamme** lapsia toivottuun käyttäytymiseen” sekä
 - ”**Miten me annamme** lapsille selkeämmin **palautetta** siitä, mikä käyttäytyminen on toivottua, mikä ei-toivottua”
- eli suunnittelussa – **Mitä me teemme eri tavalla kuin ennen?**

Käyttäytymisestä saatu palaute opettaa – vaikuttaa käyttäytymisen todennäköisyyteen tulevaisuudessa

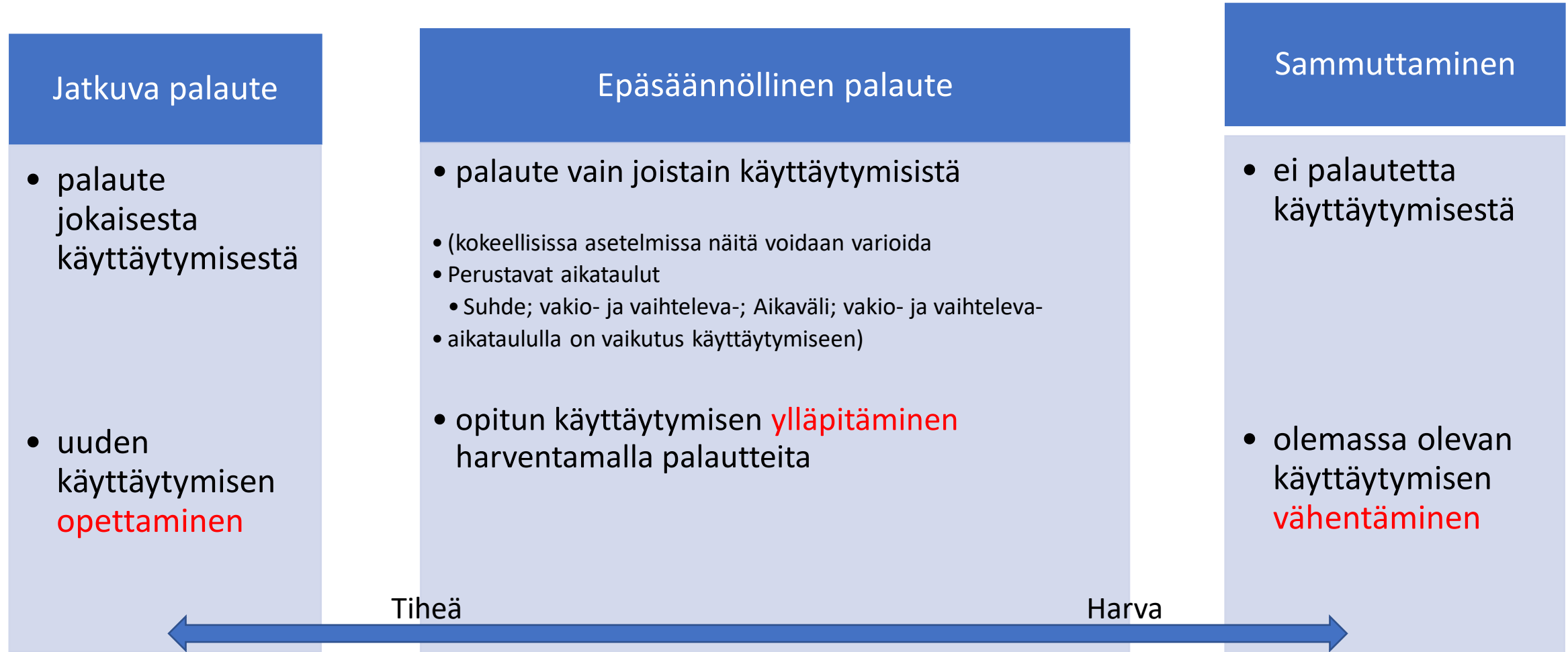
- Operantti ehdollistuminen
 - tuotetusta käyttäytymisestä tuleva palaute vaikuttaa käyttäytymisen esiintymiseen tulevaisuudessa
 - palaute luo myös ”tilannetekijät – käyttäytyminen – palaute” - yhteyden = **A**ntecedents – **B**ehavior – **C**onsequences
- (vrt. klassinen ehdollistuminen
 - automaattisen reaktion yhdistyminen välittömästi sitä edeltäneeseen ärsykkeeseen
 - esim. Pavlovin koirat)
- kumpikin tapahtuu automaattisesti

Klassinen ehdollistuminen

Palauteaikataulu

Seurausten muovaama (contingency-shaped) ja sääntöjen säätelemä (rule-governed) käyttäytyminen

- seurausten muovaama
 - käyttäytyminen, joka on opittu altistumalla sen seurauksille
- sääntöjen säätelemä
 - käyttäytyminen, jota kontrolloi sääntö (=kielellinen kuvaus tilannetekijät-käyttäytyminen-seuraukset –jatkumosta)
 - mahdollistuu kieli- ja merkitysjärjestelmän kehittymisen myötä
 - kehittyminen on oppimisen tulosta
 - kielen oppimisen – merkityksen ymmärtäminen
 - sääntöjen noudattamisen oppimisen – ”tässä tilanteessa säännön noudattaminen kannattaa” – tämäkin on opetettava asia
 - mahdollistaa hyvin nopean oppimisen (=käyttäytymisen muutoksen) ilman suoria kokemuksia käyttäytymisen seurauksista tilanteessa

Käyttäytymistä tukevat tilannetekijät (esim. Kern & Clemens, 2007) ja positiivinen palaute (esim. Epstein & al., 2008) luokassa

- selkeät odotukset käyttäytymiselle
- tilanteiden ennustettavuus
- selkeästi annetut ohjeet
- muita, joihin kannattaa kiinnittää huomiota
 - tehtävien sopiva vaikeustaso
 - eri tyyppisten tehtävien yhdistäminen
 - riipeä ohjeiden ja aikojen tarkkuus
 - oppilaiden mahdollisuus vastata/osallistua opetukseen usein
 - oppilaiden mahdollisuus valita erilaisista tehtävistä
 - istumajärjestys ja pulpettien asettelu

Antecedents

- hyvä, ensisijaisesti onnistumisiin keskittyvä palaute

Consequences

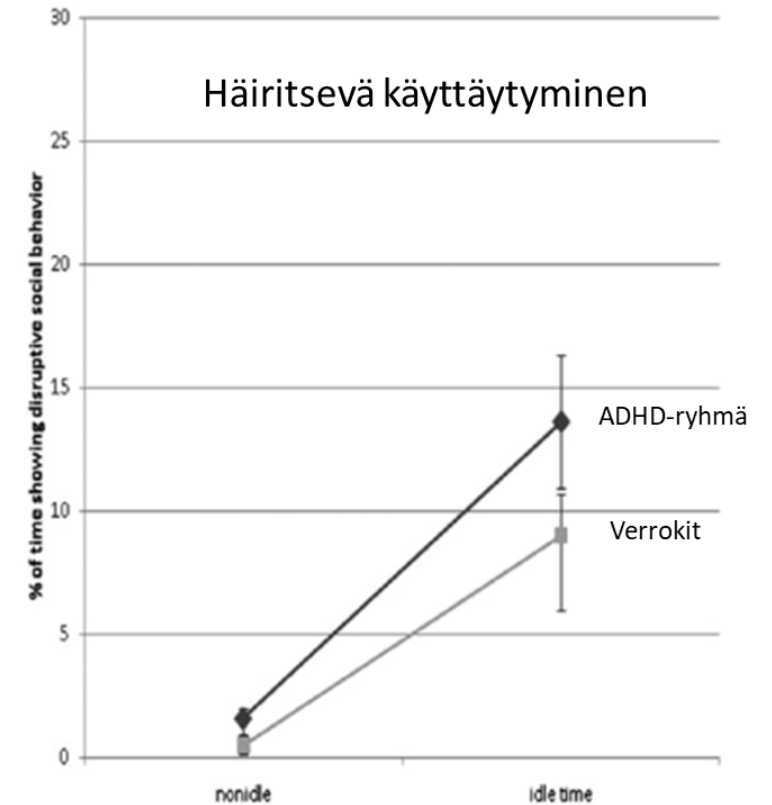
Tärkeitä pedagogisia ratkaisuja
Mutta ei fokusessa tässä yhteydessä

Selkeät odotukset käyttäytymiselle

- vain muutama (2-maks. 5) keskeinen
 - kovin montaa ei pysy mielessä
- sovitaan yhdessä oppilaiden kanssa
 - yhdessä sopiminen sitouttaa oppilaita
- kiellosta selvä ohje käyttäytymiselle (~~älä häiritse~~ -> pyydä puheenvuoro viittaamalla)
 - kielto kertoo mitä EI, ohje kertoo MITÄ – kerro tarkasti
- ohjeiden mukainen käyttäytyminen opetetaan ja sitä harjoitellaan
 - varmistaa, että oppilaat osaavat sen, mitä heiltä odotetaan
- yhden kerran kertomisella on vain vähäinen vaikutus
- eli käyttäytymisohjeet elävinä luokassa
 - näkyvillä
 - niistä muistutetaan
 - ennalta ohjataan
 - annetaan itse esimerkki; malliopetetaan
 - niiden mukaisen käyttäytymisen arvostaminen osoitetaan antamalla siitä positiivista palautetta

Tilanteiden selkeys ja ennustettavuus

- tieto tulevasta selkeyttää käyttäytymisodotuksia ja palauteaikataulua – toisin päin sanoen, epätietoisuus tulevasta luo epävarmuutta ja levottomuutta
- eli oppitunnin jäsentäminen oppilaille
 - tieto mitä tulee tapahtumaan
 - sanallinen – kirjallinen – kuvallinen – toiminnallinen
- ”tyhjän ajan” minimointi
 - siirtymätilanteiden ennakointi
 - rutiinit toistuviin tilanteisiin
 - tunnin alut ja loput
 - vastaus kysymykseen ”ope, mitä mä sitten teen?” annettuna
- tilanteiden keston jäsentäminen – ajan konkretisointi

Imeraj & al. (2016). The impact of idle time in the classroom: Differential effects on children with ADHD. *Journal of attention disorders*, 20(1), 71-81.

Alakoulun yleisopetuksen luokat, observoinnit

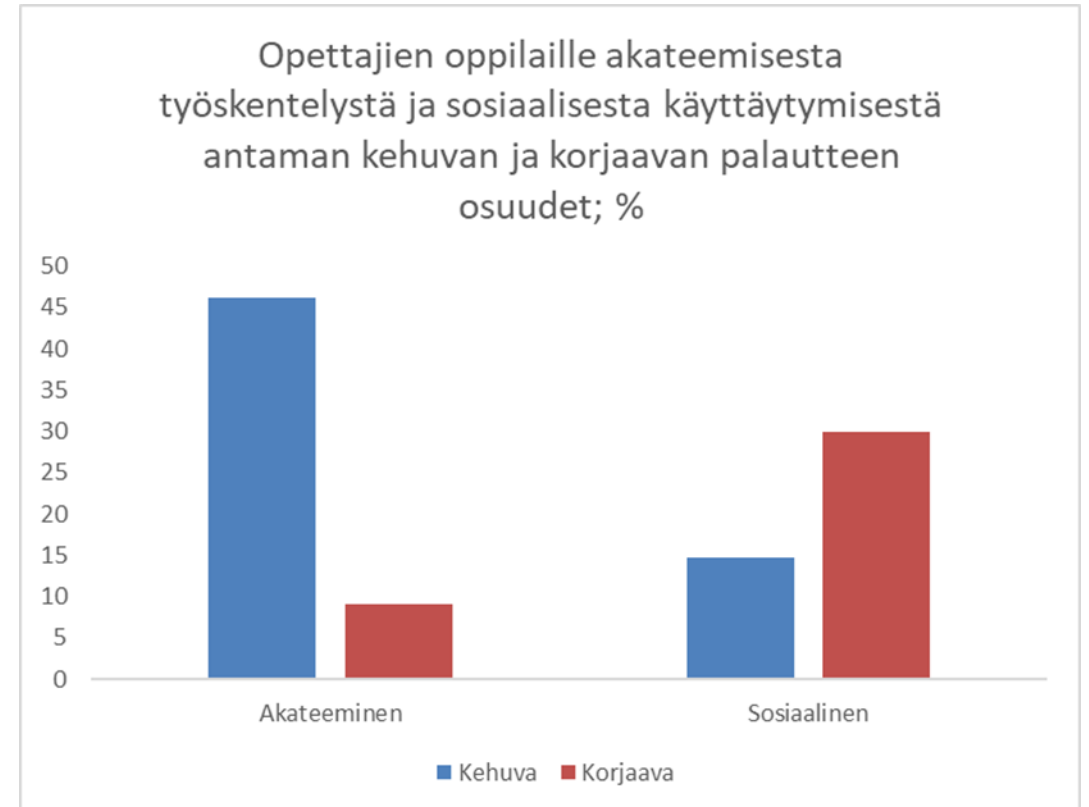
'Tyhjää aikaa' keskimäärin 12% oppitunneista

Käyttäytymisestä saatu palaute opettaa – vaikuttaa käyttäytymisen todennäköisyyteen tulevaisuudessa

- tehokkaasti opettava palaute on
 - johdonmukaista – samasta käyttäytymisestä saman suuntainen palaute
 - selvästi tiettyyn käyttäytymiseen kohdistuvaa
 - välitöntä – annetaan mahdollisimman nopeasti
 - säännöllistä – ainakin opetteluvaiheessa mahdollisimman joka kerta
 - sopivan voimakasta – palautteen pitää olla tavoittelemisen/välttämisen arvoista
- ja kun käyttäytyminen on opittu
 - harvennetaan palautteita
 - jos on käytetty konkreettisia palautteita, siirrytään vähitellen sosiaaliseen, luonnolliseen palautteeseen
 - mutta ei siirrytä käyttäytymisen sammuttamiseen, eihän

Miten tavanomaisesti sosiaalisesta käyttäytymisestä annetaan palautetta oppitunneilla?

- näyttää vahvasti siltä, että
 - sosiaalinen käyttäytyminen oppitunneilla saa aikaan vähän huomiota
 - ja se saa huomiota silloin, kun se on ei-toivottavaa

Apter & al. (2010). A mass observation study of student and teacher behaviour in British primary classrooms. *Educational Psychology in Practice*, 26(2), 151-171.

Onnistumisista annettu palaute

- käyttäytymiseen kohdentuva kehu on kaiken perusta (eri asia kuin yleinen positiivinen kommentointi)
 - Aapo, upeaa jonotusta
 - Anna, loistoviittaus
 - Iina, kiitos kun avasit oven
 - Fiina, työskentelit tosi pitkään
- hyvä kehu?
 - välitön
 - nimeää käyttäytymisen
 - kontaktissa oppilaaseen
 - rehellinen
 - ”vastaanottaja kokee tyytyväisyyttä”; ”vaikea sanoa muuta kuin ’kiitos’ ”

Kehuvala palaute odotusten mukaisesta käyttäytymisestä on uskomattoman tehokasta, mutta sitä käytetään sen tehokkuuteen nähden ällistyttävän vähän. Miksi?

- systemaattinen ja mietitty palautteen käyttö on manipulointia?
 - Annat palautetta joka tapauksessa, miksi palautteen suunniteltu käyttö olisi huonompi vaihtoehto?
- kehu tekee riippuvaiseksi ulkoisesta palautteesta ja syö sisäistä motivaatiota?
 - Suurin osa sisäiseksi koetusta motivaatiosta on ollut alun perin ulkoisesti motivoitua (Ryan & Deci, 2000)
- käyttäytymissääntöjen noudattaminen on aikuisten mielessä itsestään selvyys? – ”Minähän en itsestään selvyyksistä kehu”
 - Käyttäytyminen on opittua, ei itsestään selvyttä. Jos ei osaa, pitää opettaa.
- aikuisella on velvollisuus puuttua häiritsevään käyttäytymiseen, velvollisuus osoittaa, että ei hyväksy sitä? – ”Pakkohan minun on siihen puuttua”
 - Kyllä, aikuisen velvollisuus on joskus puuttua. Mutta mihin kaikkeen on pakko puuttua? Oletko varmasti huomionut myös onnistumiset?
- ei voi antaa jollekin, kun pitäisi sitten antaa kaikille?
 - reiluus on tärkeää, mutta mikä on reilua? Kaikille sama, vai yksilöllisen tarpeen mukaan?
- lapsi, joka rikkoo usein sääntöjä on aikuiselle työläs ja rasittava – toivottua käyttäytymistä ei jaksa enää huomata?
 - tämä toistuu ja on tosi huolestuttavaa

